

Scenariusz zajęć „Dlaczego zapylacze są tak ważne”?

Czas trwania: 45 minut

Grupa: klasy 4–8 szkoły podstawowej

Forma: lekcja/warsztat z elementami dyskusji i pracy w grupach

Cele zajęć

- Uczniowie wiedzą, kim są zapylacze i dlaczego są ważni dla przyrody i człowieka.
- Uczniowie rozumieją związek między zapylaczami, roślinami miododajnymi a naszym jedzeniem.
- Uczniowie potrafią wskazać proste działania, które pomagają chronić zapylacze.

Przebieg zajęć

1. Wprowadzenie (5 min)

Nauczyciel pyta uczniów:

- Jakie znacie owady, które kojarzą się z kwiatami?
- Z czym kojarzy się Wam słowo „zapylanie”?
Krótka rozmowa wstępna, zapisanie na tablicy haseł: pszczoły, trzmiele, motyle, kwiaty, miód.

2. Mini-wykład z ilustracjami (10 min)

Nauczyciel omawia:

- Kim są zapylacze (pszczoła miodna, dzikie pszczoły, trzmiele, motyle, muchówki).
- Na czym polega zapylanie kwiatów.
- Jakie znaczenie ma zapylanie dla: bioróżnorodności, plonów rolnych, naszego jedzenia. Można wykorzystać przygotowaną prezentację lub ilustracje (schemat kwiatu, zdjęcia owadów).

3. Praca w grupach – „Bez zapylaczy co zniknie z talerza?” (15 min)

Uczniowie dzielą się na 3–4 grupy. Każda grupa otrzymuje zestaw obrazków lub nazw produktów spożywczych (np. jabłka, truskawki, ogórki, pomidory, orzechy, kakao, miód, zboża, ziemniaki).

Zadanie:

- Podzielcie produkty na dwie kategorie: zależne od zapylaczy / niezależne od zapylaczy.
- Zastanówcie się, jak zmieniłaby się Wasza dieta, gdyby zapylaczy było dużo mniej.
Po 10 minutach grupy krótko prezentują swoje wnioski.

4. Burza mózgów – „Jak możemy pomagać zapylaczom?” (10 min)

Nauczyciel zapisuje na tablicy pomysły uczniów, np.:

- sadzenie roślin miododajnych,
- pozostawianie dzikich zakątków w ogrodzie,
- montowanie hoteli dla dzikich zapylaczy,

- niewyrywaniu wszystkich „chwastów” kwitnących,
- ograniczanie chemii w ogrodzie.

Na koniec nauczyciel podkreśla, które działania są realne w szkole i w domu.

5. Podsumowanie (5 min)

Krótki quiz ustny typu „prawda/fałsz”, np.:

- Wszystkie zapylacze to pszczoły miodne.
- Bez zapylaczy część owoców i warzyw mogłaby zniknąć ze sklepów.
- Rośliny miododajne pomagają zapylaczom.

Instrukcja „Jak założyć szkolny ogródek dla zapylaczy”

Krok 1. Wybierz miejsce

Wybierz słoneczne lub lekko półcieniste miejsce na terenie szkoły, gdzie uczniowie będą mogli bezpiecznie obserwować rośliny i zapylacze. Zadbaj, aby było oddalone od intensywnego ruchu i miejsc zabaw najmłodszych dzieci.

Krok 2. Dobierz rośliny miododajne

Warto wybrać rośliny, które kwitną w różnych porach roku, np.:

- wiosna: krokusy, miodunka, forsycja;
- lato: lawenda, szaflwia, kocimiętka, koniczyna;
- jesień: nawłóć, wrzosy, marcinki.

Jeśli w projekcie przekazane były konkretne rośliny, posadź je zgodnie z instrukcją (odpowiednie odstępy, głębokość sadzenia, podlewanie po posadzeniu).

Krok 3. Zamontuj domek dla dzikich zapylaczy

- Umieść domek na wysokości ok. 1–2 metrów, w miejscu osłoniętym od silnego deszczu i wiatru.
- Wejścia do rurek powinny być skierowane najlepiej na południe lub południowy wschód.
- Nie przenoś domku co chwilę – zapylacze muszą mieć stałe miejsce.

Krok 4. Zaangażuj uczniów

- Podziel uczniów na „zespoły opiekujące się ogródkiem” – podlewanie, obserwacje, zapisywanie, które rośliny kwitną i jakie owady się pojawiają.
- Zachęć do prowadzenia „dzienniczka obserwacji” – uczniowie mogą notować daty pierwszego kwitnienia, gatunki widzianych owadów, robić zdjęcia.

Krok 5. Dbaj o ogródek w sposób przyjazny naturze

- Unikaj stosowania środków chemicznych (pestycydów).
- Nie usuwaj wszystkich „dzikich” roślin – część z nich (np. mniszek lekarski, koniczyna) jest wartościowa dla zapylaczy.

- Zostaw na zimę trochę suchych pędów i liści – mogą być schronieniem dla owadów.